

Ghidul

Acordului de Asociere
dintre Republica Moldova
și Uniunea Europeană

CUPRINS

Context	3
Principii de bază și elemente cheie	4
Conținutul Acordului de Asociere	6
Asistența acordată de UE în implementarea Acordului	13
Mai multe despre DCFTA	16
Aplicarea teritorială a Acordului de Asociere	21
Întrebări și răspunsuri	22

Empowered lives.
Resilient nations.

Această publicație a fost produsă cu sprijinul proiectului “Consolidarea Capacităților Instituționale ale Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene” implementat și co-finanțat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD). Conținutul acestei publicații intră în responsabilitatea Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și nu reflectă în mod necesar poziția oficială a PNUD Moldova.

Context

La 27 iunie 2014, Republica Moldova a semnat cu Uniunea Europeană Acordul de Asociere, document care va sta la baza relațiilor de cooperare moldo-comunitare în următorii ani.

Documentul vine să substituie Acordul de Parteneriat și Cooperare intrat în vigoare în 1998, prin oferirea unui nou cadru juridic care corespunde nivelului sporit și extins de cooperare între părți. Acordul face parte dintr-o nouă generație de Acorduri de Asociere, cu un conținut cuprinzător, ambițios și inovativ.

Negocierile asupra Acordului de Asociere dintre Moldova și Uniunea Europeană au fost lansate în ianuarie 2010, iar discuțiile pe marginea instituirii unei Zone de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA) ca parte integrantă a Acordului au fost demarate mai târziu, în 2012, atunci când Moldova a demonstrat un progres substanțial în pregătirea către aceste negocieri.

Acordul va intra în vigoare, cu titlu provizoriu, în toamna anului 2014.

Principii de Bază

De la bun început s-a hotărât ca **Acordul de Asociere (AA) să se fundamenteze pe o abordare inovativă și ambițioasă, să includă o Zonă de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător-DCFTA și din punct de vedere al conținutului să depășească Acordul de Parteneriat și Cooperare.** Acordul reflectă importanța strategică a relațiilor UE-Moldova, oferind asociere politică și integrare economică.

AA conține prevederi cu **caracter obligatoriu, norme regulatorii și aranjamente de cooperare mai extinse** decât cele din acordurile tradiționale, fiind cuprinzător și **acoperind toate sectoarele de interes.**

O atenție sporită se acordă **implementării și aplicării prevederilor AA**, inclusiv prin stipularea **termenelor clare** și stabilirea unui **cadru instituțional și administrativ adecvat**, creând astfel premisele necesare pentru o implementare eficientă.

Acordul reprezintă **o bază pentru dezvoltarea relațiilor UE-Moldova** fără a încuraja expres dar și fără a limita posibilele evoluții în aprofundarea nivelului de integrare a RM în spațiul comunitar în sensul art. 49 din Tratatul Uniunii Europene.

Elemente cheie

Acest Acord ambițios reprezintă o modalitate concretă de a explora dinamica relațiilor moldo-comunitare și se concentrează pe susținerea reformelor cheie, pe dezvoltare și creștere economică, guvernare și cooperare în sectoare precum energia, transportul, protecția mediului, industrie și dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii (ÎMM), protecție socială, drepturi egale, protecția consumatorului, educație, cercetare și inovații, cooperare culturală etc.

- **Valori și Principii:** valori comune, în mod special democrația și statul de drept, respectul pentru drepturile omului și libertățile fundamentale, buna guvernare, economia de piață și dezvoltarea durabilă;
- O cooperare sporită în ceea ce ține de **politica externă și de securitate**, concentrată pe aspecte regionale, neproliferare și dezarmare, prevenirea conflictelor și managementul crizelor;
- **DCFTA**, care depășește aranjamentele clasice ce țin de comerțul liber, prevede nu doar deschiderea reciprocă a piețelor pentru majoritatea bunurilor și a serviciilor, dar presupune și o armonizare graduală cu normele și standardele UE pentru comerț și pentru sectoarele ce țin de comerț, precum standarde și reguli de evaluare a conformității, reguli sanitare și fitosanitare, drepturile proprietății intelectuale, facilitarea comerțului, achizițiile publice și concurența; reglementări stricte ce țin de comerțul cu produse energetice, inclusiv investițiile, tranzitul și transportul;
- **Justiție, Libertate și Securitate**, cuprinzând condiții pentru consolidarea statului de drept, protecția datelor cu caracter personal, gestionarea migrației, acțiuni eficiente pentru a lupta împotriva spălării banilor și finanțării terorismului, a drogurilor ilicite, combate crima organizată și terorismul;
- **Cooperare sporită în aproximativ 25 de sectoare**, inclusiv energetică, transport, mediu, cooperarea privind politicile industriale și de antrepriză, finanțele publice, stabilitatea macroeconomică, legislația corporativă, băncile, asigurările și alte servicii financiare, societatea informațională, tehnologiile informaționale și telecomunicații, agricultura și dezvoltarea rurală, cooperarea în domeniul științei și a tehnologiei, protecția consumatorului, cooperarea socială, sănătatea publică, educația, cercetare și inovații, cooperarea în domeniul cultural și audio-vizual, cooperarea societății

civile, cooperarea la nivel regional și transfrontalier, etc. Cooperarea se va desfășura **în baza armonizării graduale la acquis-ul comunitar** și unde este relevant, la normele și standardele internaționale.

Conținutul Acordului de Asociere

Negocierile privind AA au fost încheiate în iunie 2013, după 15 runde de negocieri, inclusiv 7 runde de negocieri separate privind DCFTA. După parafarea Acordului la Summit-ul Parteneriatului Estic de la Vilnius, care a avut loc pe 29 noiembrie 2013, au fost parcurse un șir de etape tehnice adiționale (în special traducerea), necesare pentru pregătirea semnării AA, inclusiv DCFTA, în 2014.

Acordul de Asociere UE-Moldova are **aproximativ 850 pagini și cuprinde:**

- **Un Preambul** ce reprezintă partea introductivă a Acordului, precizând scopul și esența acestuia;
- **Șapte titluri** - Principiile Generale; Cooperarea Politică și Politică Externă și de Securitate; Justiție, Libertate și Securitate; Cooperarea Sectorială și Economică; Comerțul și aspecte ce țin de Comerț (DCFTA); Cooperarea Financiară inclusiv clauze Anti-Fraudă, precum și Prevederile Instituționale, Generale și Finale;
- **Anexe** ce includ referințe precise la legislația UE ce urmează a fi preluată de Moldova, cu termene exacte de implementare;
- **Protocoale.**

Preambul

PREAMBULUL reprezintă o selecție a celor mai importante aspecte în cooperarea moldo-comunitară, confirmând intenția părților de a dezvolta o relație apropiată și de durată. Aici se fac referințe importante la valorile comune și alte elemente cheie care „dau tonul” întregului Acord. Printre acestea se numără următoarele:

- O referință la **valorile comune** care stau la baza funcționării UE – și anume democrația, respectul drepturilor omului și a libertăților fundamentale, statul de drept.
- O referință privind recunoașterea Moldovei ca fiind **o țară europeană** cu o istorie și valori comune cu cele ale Statelor Membre UE.
- O referință la **aspirațiile europene ale Moldovei**. UE salută alegerea europeană a Moldovei, inclusiv angajamentul de a dezvolta o democrație durabilă și o economie de piață.
- O recunoaștere a faptului că **asocierea politică și integrarea economică** a Moldovei în cadrul UE depinde de progresul în implementarea AA, precum și de rezultatele obținute de Moldova în asigurarea respectului față de valorile comune și progresul în convergența cu domeniile politice, economice și legale ale UE.

Titlul I: Principiile Generale

Acest **Titlu** definește principiile generale care vor forma baza politicilor interne și externe ale Asocierii dintre UE și Moldova, și anume:

- Respectul pentru **principiile democratice, drepturile omului, libertățile fundamentale și statul de drept.**

- Promovarea respectului pentru **principiul suveranității și al integrității teritoriale**, inviolabilitatea hotarelor și independență, precum și combaterea proliferării armelor de distrugere în masă.

De asemenea, principiile **unei economii de piață, buna guvernare, lupta cu corupția, lupta împotriva diferitor forme de crimă organizată trans-națională și a terorismului, promovarea unei dezvoltări durabile** sunt importante pentru consolidarea relațiilor dintre UE și Moldova și vor sta la baza acestei cooperări.

Titlul II: Dialog politic și reforme, cooperarea în domeniul politicii externe și de securitate

În cadrul acestui **Titlu**, AA prevede intensificarea dialogului politic UE-Moldova și cooperarea în vederea convergenței graduale în sectoarele acoperite de Politica Externă și de Securitate Comună (PESC) și Politica de Securitate și Apărare Comună (PSAC).

Acordul prevede mai multe platforme pentru desfășurarea dialogului politic, **Consiliul de Asociere UE- Moldova** fiind cel mai înalt nivel de reprezentare.

Dialogul politic va avea scopul inter alia:

- de a **aprofunda asocierea politică** și de a spori convergența și eficiența politicilor, inclusiv a celei de securitate;
- de a promova **stabilitatea și securitatea internațională** bazate pe un multilateralism eficient;
- de a consolida cooperarea și dialogul privind securitatea internațională și managementul conflictelor, în mod speci-

al pentru a aborda provocările și amenințările cheie la nivel global și regional;

- de a încuraja o cooperare practică și orientată spre rezultate pentru a consolida pacea, securitatea și stabilitatea pe continentul european;
- de a consolida respectul pentru **principiile democratice, statul de drept și buna guvernare, drepturile omului și libertățile fundamentale**, inclusiv drepturile minorităților naționale, nediscriminarea persoanelor ce aparțin minorităților și respectul pentru diversitate, și de a contribui la consolidarea reformelor politicilor interne.

Titlul III: Justiție, Libertate și Securitate

Acoperă aspectele ce țin de statul de drept și respectul drepturilor omului; protecția datelor cu caracter personal; cooperarea în domeniul migrației, azilului și a managementului frontierelor; mobilitatea; cooperarea în lupta împotriva drogurilor ilicite, crimei, corupției și spălării banilor; cooperarea în contracararea terorismului și cooperarea judiciară.

- UE și Moldova s-au angajat prin AA să-și consolideze **dialogul și cooperarea în domeniul migrației, a azilului și a managementului frontierei**.
- De asemenea, în Acord este reflectat angajamentul pentru combaterea crimei organizate și spălării banilor, pentru reducerea aprovizionării cu stupefiante și a cererii pentru drogurile ilicite, intensificarea cooperării în lupta împotriva terorismului.

Titlul IV: Cooperare economică și sectorială

Acoperă teme ce țin de cooperarea economică, și anume cele ce vizează dialogul economic, managementul finanțelor publice, controlul financiar, politicile fiscale și cooperarea în sectorul vamal, de statistică, precum și o cooperarea sectorială extinsă în peste 25 de sectoare, atât în cele tradiționale cum ar fi transportul, energia, protecția mediului, precum și în cele noi ca **mineritul, afacerile maritime și pescuitul**, cooperarea transfrontalieră și regională.

De asemenea, Titlul respectiv reconfirmă principiile și modalitățile de participare a Moldovei la Agențiile și Programele Comunitare.

Titlul V: Comerț și aspecte ce țin de Comerț

UE este cel mai important partener comercial al Moldovei, acoperind circa 45% din comerțul extern al țării.

O integrare economică mai aprofundată prin intermediul DCFTA va reprezenta un impuls puternic pentru creșterea economiei țării. Fiind un element principal al AA, DCFTA va crea oportunități de afaceri în Moldova, va promova o modernizare economică reală și va facilita integrarea în UE. Rezultatul direct al stabilirii Zonei de Comerț Liber și Aprofundat cu UE este faptul că, în Moldova, cetățenii vor beneficia de produse și servicii de o calitate și o siguranță sporită, iar producătorii vor fi susținuți în accesarea într-un mod mai eficient și deschis a piețelor internaționale.

DCFTA, prin intermediul unui proces mai intens de armonizare legislativă, va contribui la integrarea rapidă a Moldovei pe piața internă a UE. Aceasta include eliminarea majorității taxelor și a barierelor în comerțul cu bunuri, prestării serviciilor și circulației capitalului și investițiilor.

DCFTA va oferi un nou mediu pentru dezvoltarea relațiilor economice dintre UE și Moldova. Noi oportunități comerciale și de investiții vor fi create pentru a stimula concurența. Toate aceste elemente reprezintă factori cheie pentru restructurarea și modernizarea economică a Moldovei. Mai mult decât atât, UE și alți parteneri internaționali s-au angajat să susțină Moldova în promovarea celor mai costisitoare reforme pe care le implică DCFTA, prin asistență financiară și tehnică.

Odată ce va fi implementat, DCFTA va duce pe termen lung la o creștere adițională a PIB-ului Moldovei de până la 5,4%.

Prevederi Finale și Instituționale

AA prevede o structură instituțională de cooperare, ajustată specificului relațiilor dintre UE și Moldova.

- Cel mai înalt nivel va fi reprezentat de **Consiliul de Asociere UE-Moldova**, care se poate întruni în diverse formate. Este important de menționat că, Consiliul de Asociere va putea lua și decizii cu caracter obligatoriu în baza consensului ambelor părți.
- Consiliul de Asociere va fi asistat în realizarea sarcinilor sale de către **Comitetul de Asociere**. Acesta, la rândul său, poate crea Sub-comitete pentru a implementa cooperarea sectorială. Întrunindu-se într-un format special, Comitetul de Asociere va examina aspectele specifice DCFTA.

- AA mai prevede și o platformă de cooperare instituționalizată pe dimensiunea parlamentară, în mod special prin stabilirea **Comitetului Parlamentar de Asociere**. Acesta va fi un forum al membrilor Parlamentului European și al membrilor Parlamentului Moldovei.
- Un alt element important al AA este promovarea întrunirilor sistematice a reprezentanților societății civile. Astfel, va fi stabilită o **Platformă a Societății Civile**, care va putea oferi recomandări Consiliului de Asociere.

În Titlul respectiv mai sunt incluse o serie de prevederi menite să asigure implementarea corectă a AA, care vizează inter alia:

- **Armonizarea graduală** a legislației Republicii Moldova la normele și standardele UE. Conceptul dat este important în contextul anexelor AA care prevăd preluarea legislației UE în anumite termene specifice, de pînă la 10 ani după în intrarea în vigoare a Acordului.
- **Armonizarea dinamică** care reflectă caracterul dinamic al legislației UE ce se dezvoltă continuu. Astfel, procesul de armonizare nu va fi unul static, ci va ține pasul cu principalele reforme din UE într-un mod echilibrat, luîndu-se în considerare capacitatea Moldovei de a implementa aceste norme.
- **Monitorizarea**, mecanism prin intermediul căruia părțile vor evalua realizarea angajamentelor stabilite în AA. Procesul de monitorizare va avea o importanță aparte pentru DCFTA, deoarece rezultatul pozitiv al acestuia va fi precondiția unei deschideri mai avansate a pieței UE pentru agenții economici din Moldova. Monitorizarea va include evaluările procesului de armonizare a legislației Moldovei la actele UE (și acolo unde va fi aplicabil, la instrumentele internaționale).

- **Mecanismul de Soluționare a Litigiilor** care va fi aplicat dacă unele obligații din cadrul AA nu vor fi îndeplinite de către una dintre Părți. Pentru capitolul ce ține de DCFTA este stabilit un Mecanism de Soluționare a Litigiilor specific comerțului, inspirat de mecanismul de soluționare a litigiilor, reglementat de Organizația Mondială a Comerțului (OMC).
- **Durata** Acordului de Asociere UE-Moldova este nelimitată.
- Textul AA este tradus în cele 24 de limbi ale statelor membre ale UE.

Asistența acordată de UE în implementarea Acordului

Asistența bilaterală acordată de UE Republicii Moldova a crescut foarte mult în ultimii ani, demonstrând una dintre cele mai ridicate rate de asistență per capita din regiune.

Așa cum este ilustrat mai jos, aceasta a continuat să crească în ultimii ani, în special începând cu anul 2010.

De asemenea, în baza rezultatelor pozitive atinse în cooperarea cu UE, Republica Moldova a beneficiat și de un supliment de fonduri în cadrul Programului de Cooperare și Integrare a Parteneriatului Estic (EaPIC), în conformitate cu principiul „mai mult pentru mai mult”.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	TOTAL
Planificat (milioane euro)	40	62,3	57	66	78,6	122	100	525,9

Uniunea Europeană este cel mai mare donator din Moldova. Conform statisticilor curente, **246 proiecte finanțate din**

asistența externă, dintre care 84 sunt implementate în Moldova cu suportul financiar al UE.

Cu titlu aparte menționăm **Programul de Dezvoltare a Capacităților Instituționale**, care oferă suport direct în pregătirea și implementarea viitorului Acord de Asociere. Acest Program include mai multe instrumente: Twinning, Proiecte TAIEX și Sigma, asistență tehnică și echipament. Programul promovează buna guvernare și o responsabilitate sporită a instituțiilor publice din Moldova față de cetățeni, prin armonizarea progresivă la cele mai bune practici și standarde europene.

În sprijinul procesului de reformare a instituțiilor publice din Moldova au venit și 15 experți internaționali de nivel înalt care, activând zi de zi alături de funcționarii din autoritățile publice moldovenești, au contribuit la transferul experienței și celor mai bune practici europene.

Un alt instrument cheie în oferirea asistenței comunitare este așa-numitul **Program de Suport pentru Politicile Sectoriale**, conform căruia, în bugetul național sunt direct transferate sume de bani semnificative pentru reformarea unui anumit sector, în conformitate cu criteriile și mecanismul stabilit în comun cu UE („Susținere Bugetară”).

Cele mai recente programe implementate prin respectivul mecanism sunt:

- În 2010, **Programul de Susținere a Politicilor pentru Stimularea Economică a Zonelor Rurale** cu un buget de **59 milioane euro** care contribuie la dezvoltarea economică durabilă a zonelor rurale din Republica Moldova.
- În 2011, **Programul de Susținere a Politicilor pentru Reforma Sectorului Energetic din Moldova (42.6 milioane euro)**, care are scopul de a ajuta țara să atingă obiectivele

Strategiei Energetice, concentrându-se pe Planul de Acțiuni privind Eficiența Energetică (care include promovarea eficienței energetice și energiei regenerabile). În cadrul acestui Program se realizează un proiect cu un impact major - **Energie și Biomasă**, grație căruia sisteme moderne de încălzire pe bază de biomasă au fost instalate în 139 de școli, grădinițe, centre comunitare și alte spații din mediul rural. Noile sisteme de încălzire au facilitat crearea a mai mult de 250 locuri de muncă, precum și la lansarea a zeci de noi afaceri ce produc combustibil pe bază de **biomasă sub formă de pelete și brichete**.

- În 2012, **Programul de Susținere a Politicilor pentru Reformele din Sectorul Justiției (60 milioane euro)**. Obiectivul principal al acestei inițiative este de a susține Guvernul Moldovei în implementarea Strategiei Reformei Sectorului Justiției, a Planului de Acțiuni corespunzător și în dezvoltarea **unei justiții accesibile**, eficiente, independente, transparente, profesionale, cu o înaltă responsabilitate față de societate, în conformitate cu standardele europene, care asigură statul de drept și protecția drepturilor omului.
- Din bugetul pentru 2013, vor fi susținute programe de dezvoltare în sectorul **Educației Vocaționale** și pentru susținerea **Implementării Planului de Acțiuni pentru Liberalizarea Regimului de Vize**.
- Priorități pentru susținerea financiară ce va fi acordată de UE în noul cadru financiar pentru anii 2014-2020 vor constitui domeniile **Agricultura și Dezvoltarea Rurală, Reforma Poliției și Managementului Frontierei**.

Mai multe despre DCFTA

DCFTA reprezintă un nou instrument comercial care depășește conceptul tradițional de liberalizare a comerțului, bazat pe două elemente cheie:

- Primul aspect prevede liberalizarea comerțului prin eliminarea taxelor vamale, cotelor de import și a altor bariere procedurale, legale și tehnice în fața comerțului, inclusiv noi reglementări liberalizate privind investițiile și serviciile.
- Al doilea aspect ține de preluarea normelor și standardelor UE, asigurând astfel premisele pentru o integrare aprofundată pe piața comunitară, care de altfel este și cea mai mare la nivel mondial, cu 500 milioane de consumatori și o valoare nominală a PIB-ului de circa 20 de trilioane de dolari SUA

Adițional, este prevăzută instituirea unor comitete la nivel de experți pentru a asigura un dialog și o cooperare eficientă între părți în diferite domenii prevăzute de acord.

Acordul acoperă un număr mare de sectoare care vor fi influențate în mod pozitiv:

- **ACCESUL PE PIAȚĂ:** Liberalizarea majoră a taxelor de import. Pe termen lung, circa **95%** din taxe vor fi reduse la zero, iar pentru restul pozițiilor, taxele fie sunt reduse, fie este stabilită o cotă pentru exportul fără taxe. Taxele micșorate vor spori concurența, vor determina scăderea prețului pentru consumatori, iar în consecință, va influența majorarea cantității de importuri. În timp, noile tehnologii importate vor conduce la o productivitate mai înaltă, la salarii mai mari și la creșterea generală a sectorului, prin noi oportunități de angajare.

S-a estimat că exporturile din Moldova spre UE vor crește cu 15% pe termen scurt și 16% pe termen lung, în timp ce importurile vor crește doar cu șase și respectiv opt la sută. Aceasta presupune că DCFTA va duce la o relativă îmbunătățire a balanței comerciale a Republicii Moldova.

Partea cea mai mare a acestei creșteri este determinată de reducerea barierelor Sanitare și Fitosanitare și a Barierelor Tehnice. Beneficiile se preconizează a fi mai mari pentru Moldova, deoarece armonizarea la standardele UE, va deschide de facto nu doar piața UE pentru exportatorii din Moldova, dar și va spori accesul produselor din Moldova pe piețele țărilor terțe, atunci când producătorii moldoveni se vor conforma la standardele UE.

În mod special în **sectorul agricol**, care este unul extrem de important, eliminarea taxelor va duce la creșterea exporturilor din Moldova spre UE, în special a zahărului, cerealelor și grânelor (o creștere de 30%), precum și a altor produse agro-alimentare. Doar anumite produse agricole (în mare parte produse de origine animalieră, zahăr și cereale), care sunt considerate produse sensibile pentru piața UE, vor fi supuse monitorizării fluxurilor comerciale din Republica Moldova. Această monitorizare vine să asigure că importurile produselor clasificate ca fiind moldovenești, corespund capacității de producere a țării și nu are loc eludarea taxelor prin exportul produselor de o altă origine decât cea moldovenească.

În ceea ce privește importurile pe piața din Republica Moldova, eliminarea imediată a taxelor este prevăzută pentru majoritatea produselor. Liberalizarea treptată (între 3 și 10 ani) este prevăzută pentru anumite produse sensibile pentru piața autohtonă (în mare parte produse agricole, precum vinurile, anumite produse agricole prelucrate, anumite produse din carne și fructe/legume și unele produse industriale-textile/îmbrăcăminte). Pentru o serie de produse accesul nu va fi liberalizat, fiind administrate cote tarifare (TRQ). Aceste produse includ carnea de găină și cea de porc, unele produse lactate, produsele procesate din carne, zahăr.

Exportul **produselor industriale** din Moldova în UE de asemenea va beneficia de reducerea taxelor, începând cu data intrării în vigoare a Acordului.

- **PRESTAREA SERVICIILOR:** Liberalizarea și armonizarea legislativă în sectorul comerțului cu servicii va avea un impact pozitiv. Se așteaptă că armonizarea cu practicile UE va crește nivelul investițiilor străine și respectiv al standardelor de muncă și a salariilor.
- **CONCURENȚA:** Aproximarea instituțională și legală a regulilor ce țin de concurență și ajutor de stat va îmbunătăți competitivitatea întreprinderilor din Moldova, va duce la prețuri mai mici, va garanta calitatea și siguranța produselor și serviciilor oferind consumatorilor o alegere mai largă. În ceea ce privește alinierea la reglementările privind ajutorul de stat, se așteaptă că acestea vor consolida mediul de afaceri intern grație investițiilor externe sporite. Fluxul adițional de investiții va facilita în continuare modernizarea economiei Moldovei, restructurarea afacerilor, crearea locurilor de muncă.
- **ACHIZIȚIILE PUBLICE:** Armonizarea reglementărilor privind achizițiile guvernamentale cu standardele UE va spori eficiența investițiilor publice prin accesarea ofertelor mai ieftine și mai competitive, fiind posibilă realocarea resurselor către cele mai eficiente companii. Deschiderea accesului participării UE la licitațiile publice din Moldova va duce mai departe la scăderea costurilor și la o potențială sporire a calității lucrărilor publice, a ofertelor și a serviciilor.
- **DREPTURILE DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ (DPI):** În domeniul drepturilor proprietății intelectuale, reformele care vor fi implementate în contextul DCFTA au drept scop crearea unui mediu deschis inovațiilor, inclusiv prin oferirea unei protecții eficiente a DPI. Moldova s-a angajat să armonizeze legislația sa cu acquis-

ul comunitar, inclusiv în partea ce ține de protejarea Indicațiilor Geografice și a Denumirilor de Origine. Respectarea cu mai multă strictețe a cerințelor în lupta împotriva produselor contrafăcute și a pirateriei, va duce la o creștere a securității companiilor ce desfășoară activități comerciale în Moldova, astfel consolidând investițiile în diverse sectoare ale economiei.

- **REGLEMENTĂRI TEHNICE:** Normele tehnice diferite reprezintă un impediment cheie pentru exporturile din Moldova în UE. Astfel, ajustarea reglementărilor tehnice la cele ale UE va avea un impact multidimensional asupra economiei. **Un prim efect direct va fi reducerea costurilor companiilor ce țin de trecerea procedurilor de evaluare a conformității.** Odată cu implementarea prevederilor DCFTA va fi instituit un mecanism de recunoaștere reciprocă a procedurilor de evaluare a conformității, astfel reducându-se costurile de promovare a produselor. Conform estimărilor, **costul produselor agricole s-ar reduce cu pînă la 50%, iar al celor industriale cu 35%.** Indirect, beneficiile vor rezulta din faptul că companiile vor fi stimulate să investească în calitate și tehnologii noi pentru a fi competitivi.

Îmbunătățirea calității va avea un impact pozitiv suplimentar asupra nivelului de sănătate a populației.

- **MĂSURILE SANITARE ȘI FITOSANITARE:** Armonizarea legislației în acest sector va avea cel mai mare impact asupra sectorului agro-alimentar or, în prezent, un șir de produse din Moldova, cum ar fi cele de origine animală, nu pot fi exportate în UE din cauza nerespectării acestor standarde. Odată cu implementarea standardelor UE, va fi facilitat exportul nu doar pe piața UE, dar și în raport cu țările terțe, iar consumatorii locali vor avea acces la produse de o calitate și siguranță europeană.

Impactul social al DCFTA

Se preconizează ca DCFTA să producă un impact major și pe plan social, contribuind la reducerea sărăciei prin crearea noilor oportunități de angajare, atât pentru personalul calificat, cât și cel necalificat. Pe termen mediu, se prevede o reducere a exodului forței de muncă ca rezultat al îmbunătățirii condițiilor de muncă și creșterii salariilor, în particular în mediul rural.

Liberalizare asimetrică, dar și beneficii asimetrice

Costurile care vor rezulta din necesitatea de reformare și modernizare vor fi pe deplin compensate de beneficii pe termen lung. În plus, unele costuri vor fi împărțite cu UE, deoarece aceasta este dispusă să ofere asistența tehnică și financiară Republicii Moldova.

Pe termen scurt, se preconizează ca DCFTA să ducă la o creștere a produsului național cu 71 milioane euro pentru UE și 75 milioane euro pentru Moldova. Pe termen lung, schimbarea estimată a produsului național pentru Moldova, se va dubla, adică va ajunge la 142 milioane. În termeni relativi, pentru UE, aceste schimbări la nivelul produsului național se traduc printr-un procent neglijabil de 0% a PIB-ului. Pentru Moldova schimbările sunt mult mai profunde, deoarece creșterea produsului național se traduce printr-o **creștere adițională a PIB-ului cu 3,2% pe termen scurt și 5,4% pe termen lung.**

Astfel, se estimează că DCFTA va avea un impact pozitiv mai pronunțat asupra economiei Moldovei, decât asupra UE.

Aplicarea teritorială a Acordului de Asociere

Stabilirea unor relații mai avansate dintre UE și Republica Moldova prin intermediul Acordului de Asociere și a Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA) va marca o schimbare în profunzimea și extinderea angajamentelor asumate reciproc de către ambii parteneri. AA și în particular DCFTA pornesc de la experiența implementării acordurilor și aranjamentelor existente între UE și Republica Moldova, cum ar fi Acordul de Parteneriat și Cooperare și regimul Preferințelor Comerciale Autonome (ATP) acordat Moldovei din partea UE.

Totodată, în cadrul DCFTA părțile se vor angaja într-o agendă mult mai ambițioasă de reformare care vizează liberalizarea aprofundată a comerțului, prin armonizarea normelor și standardelor moldovenești cu cele europene. Ținând cont de faptul că, în prezent, Republica Moldova este limitată în posibilitățile de pregătire și implementare a prevederilor DCFTA în regiunea transnistreană, cu titlu de excepție, s-a decis extinderea actualului regim preferențial ATP pentru încă 2 ani, până în 2016, pentru această regiune.

Conform estimărilor experților, beneficiile pentru regiunea transnistreană ce vor surveni în rezultatul **implementării DCFTA reprezintă o creștere de 3,6% a PIB-ului local**, iar refuzul de a beneficia de acest aranjament ar duce la reducerea PIB-ului regiunii cu 5,2%.

Creșterea PIB-ului cu 3,6% pe termen lung se va datora faptului că regiunea va avea posibilitatea să-și mențină exporturile către UE și, în plus, să și le extindă, dat fiind faptul că DCFTA include un șir de poziții noi liberalizate, inclusiv în sectorul agro-alimentar. Suplimentar, prin armonizarea standardelor și a procedurilor, DCFTA va contribui la reducerea substanțială

a barierelor netarifare, diminuând costurile de producere, intensificând comerțul. Mai mult decât atât, producătorii și companiile din regiune vor obține un acces stabil și pe termen lung la una din cele mai mari piețe de export, contribuind astfel la atragerea investițiilor și creșterea exporturilor. Pe termen lung, concurența sporită între companii va duce la diversificarea produselor și serviciilor accesibile populației din regiune.

Întrebări și Răspunsuri

Î: De ce este în avantajul Republicii Moldova să semneze AA/DCFTA?

Noul Acord va stabili o "asociere" între Moldova și UE, consolidând substanțial precedentul „parteneriat”. Acest fapt este exprimat de formula "asociere politică și integrare economică". Cu excepția Spațiului European Economic și a țărilor candidate, UE nu și-a mai deschis atât de profund Piața Internă unei țări terțe. Deschiderea respectivă este posibilă datorită angajamentului Republicii Moldova de a prelua acquis-ul comunitar. În schimbul unei implementări eficiente a legislației comunitare, Moldova va deveni, treptat, parte a Pieței Interne.

Î: Cum poate Moldova pregăti calea pentru implementarea Acordului de Asociere?

În vederea facilitării implementării AA, UE și Moldova au elaborat o Agendă de Asociere, un instrument care va permite planificarea eficientă a realizării priorităților Acordului, inclusiv prin indicarea termenelor de realizare și surselor de finanțare.

UE a confirmat deja angajamentul său de a sprijini financiar și tehnic pregătirea către și ulterior implementarea AA/DCFTA, atât în cadrul actualului program de asistență, cât și al celui viitor, pentru anii 2014-2017.

Î: Care vor fi beneficiile concrete ale DCFTA pentru Moldova?

Semnarea și implementarea DCFTA va transforma complet nu doar relațiile economice, comerciale sau investiționale dintre Moldova și UE, dar și întreg spațiu economic al țării. DCFTA este cel mai ambițios acord bilateral pe care UE l-a negociat vreodată cu un partener alături de care a dezvoltat relații comerciale. Acesta nu doar va deschide reciproc piețele prin eliminarea și reducerea taxelor, a cotelor, dar va duce și la armonizarea profundă a legilor, normelor și a reglementărilor din toate sectoarele economiei.

DCFTA oferă Moldovei un cadru pentru modernizare și dezvoltare, care va afecta pozitiv mai multe aspecte ale activității economice zilnice, atât pentru cetățeni, cât și pentru antreprenori.

Atunci când DCFTA va fi complet implementat, aproximativ 95% din taxe vor fi stabilite la cota zero, iar restul taxelor vor fi reduse. Deci, pentru 95% din fluxurile comerciale dintre Moldova și UE se va deschide accesul pentru exportatori. Taxele mai mici vor duce la o concurență mai intensă care, respectiv, va determina formarea unor prețuri mai mici pentru consumatori. De asemenea, DCFTA prevede liberalizarea în domeniul serviciilor și armonizarea practicilor moldovenești cu cele europene. De exemplu, un impact pozitiv se va înregistra asupra serviciilor de distribuție și a sectorului de comunicații din Moldova. O circulație mai liberă a capitalului va consolida creșterea economică printr-un acces facilitat la capital și alocarea cât mai productivă a capitalului. Astfel, sectorul financiar din Moldova va beneficia foarte mult.

Una dintre principalele probleme cu care se confruntă companiile din Moldova și cele din UE este existența unor norme și standarde tehnice diferite, care fac comerțul transfrontalier dificil. DCFTA prevede o armonizare aprofundată între standardele din Moldova și UE, atât pentru

bunurile industriale, cât și pentru produsele agricole. În timp, această aliniere va reduce costurile pentru companiile care astăzi trebuie să respecte două seturi de norme și reglementări diferite și să aplice pentru certificate distincte. Vor exista și efecte pozitive indirecte pentru producătorii din Moldova, deoarece noile reglementări vor stimula modernizarea întreprinderilor și îmbunătățirea procesului de producție, precum și investițiile în noile tehnologii. Nu mai puțin importante sunt și ajustările ce țin de achizițiile publice, concurență și drepturile proprietății intelectuale – toate aceste schimbări vor duce la ameliorarea mediului de afaceri prin eradicarea practicilor corupte, prin crearea noilor oportunități investiționale și prin modernizarea economiei.

Î: Acordul de Asociere și DCFTA vor distruge mai multe sectoare ale economiei Moldovei?

Primii ani de adaptare la Zona de Comerț Liber Aprofundat și Cuprinzător ar putea să fie mai dificili. Acest fapt nu este surprinzător, deoarece transformările de sistem duc mereu la pierderi pe termen scurt pentru anumite segmente. Totuși, în timp, noile tehnologii vor duce la o productivitate mai înaltă, salarii mai mari și respectiv la o creștere economică, la noi oportunități de angajare, ai căror martori am fost, spre exemplu, în Polonia sau Țările Baltice. Datorită DCFTA, producătorii din Moldova vor putea concura cu succes și câștiga un loc pe piața europeană. Consumatorii locali, în schimb, vor avea acces la bunuri de înaltă calitate europeană chiar aici, în Moldova, la prețuri mai mici.

Desigur, va exista o luptă pentru supraviețuirea economică în anumite sectoare care sunt în prezent în afara concurenței. Dar din această luptă, cetățenii Moldovei, economia și țara, în general, vor avea doar de câștigat, deoarece resursele care sunt în prezent implicate în aceste sectoare necompetitive și ineficiente vor fi redirecționate în alte sectoare mai importante

ale economiei. **Cele mai sensibile sectoare ale economiei Moldovei vor beneficia de perioade de tranziție, care le vor asigura timpul necesar pentru adaptare.** Mai mult decât atât, semnarea AA va duce la sporirea semnificativă a atractivității investiționale și la fluxuri de investiții externe directe pentru fabrici noi și întreprinderi, susținând direct modernizarea economiei.

Î: AA/DCFTA va reprezenta doar un flux de mărfuri importate în Moldova?

Mai multe companii din Moldova sunt îngrijorate de faptul că AA/DCFTA va duce doar la deschiderea accesului pentru importurile din UE și va crea o concurență sporită pentru produsele din Moldova. Preocuparea dată nu este întemeiată. În primul rând, acordul este reciproc. Astfel, companiile din Moldova au oportunități egale pe piața din UE, la fel ca și companiile UE pe piața din Moldova. În al doilea rând, produsele europene sunt deja acceptate pe larg pe piața din Moldova, cu foarte puține bariere de facto, cu excepția taxelor, care sunt, de altfel, destul de mici. Prin urmare, impactul DCFTA pentru produsele din UE importate în Moldova va fi unul foarte limitat.

Î: UE își dorește semnarea AA/DCFTA mai mult decât Moldova?

Chiar dacă Moldova și UE sunt angajate politic în mod egal pentru a încheia AA, inclusiv partea ce ține de comerțul liber, din punct de vedere economic, acest acord este mai avantajos pentru Moldova, decât pentru UE. Aceasta se datorează faptului că există un dezechilibru vizibil între cele două piețe – UE cu 500 milioane de consumatori este cea mai mare piață din lume, cu o valoare nominală a PIB-ului de 20 trilioane dolari SUA în 2011, în comparație cu piața Moldovei care în termeni de număr de consumatori reprezintă mai puțin de o zecime din dimensiunea celei europene, generând un PIB de mai puțin de 1 % din cel al UE. Mai puțin de 1% din exporturile UE ajung în

Moldova, pe când jumătate dintre exporturile Moldovei ajung în UE.

Î: Nu există oportunități pentru companiile din Moldova pe piețele europene?

UE este cea mai mare piață din lume cu 28 de țări și o populație de 500 de milioane de consumatori, fiecare având un venit mediu anual de aproximativ 39,000 dolari SUA. Pentru ca producătorii și prestatorii de servicii din Moldova să pătrundă mai simplu și mai eficient pe această piață, urmează a fi armonizate standardele ce țin de calitate și siguranță. DCFTA oferă platforma necesară pentru această ajustare. Respectiv, odată cu implementarea Acordului de Asociere, o integrare economică mai apropiată cu această piață va oferi produselor din Moldova un acces deschis pe o piață extrem de vastă, cu o valoare de 20,000 miliarde dolari SUA.

Î: De AA/DCFTA vor beneficia doar marii producători agricoli și industriali din Moldova?

În rezultatul implementării standardelor și normelor UE, vor avea de câștigat toate companiile din țară, indiferent de mărimea acestora. Pe termen lung și IMM-urile vor beneficia de un mediu de afaceri mai competitiv, facilitându-se accesul pe piața comunitară. Mai mult decât atât, acordul va acoperi și unele aspecte, care vor oferi noi oportunități, precum accesul pe piața de servicii din UE. Adicional, armonizarea în așa sectoare precum achizițiile publice va oferi noi posibilități pentru companiile din Moldova de a participa la licitațiile de furnizare, lucrări și servicii din UE, la nivel regional și național – care ajung la un total anual de aproximativ 2000 miliarde de euro pe an.

Î: Implementarea AA/DCFTA presupune simpla schimbare a anumitor legi din Moldova?

Multe persoane consideră că pentru a implementa DCFTA, Moldova va trebui doar să modifice unele legi. De fapt, implementarea vizează atât partea legislativă, cât și cea procedurală, administrativă și instituțională. Doar prin reforme cuprinzătoare UE va accepta ca deciziile și hotărârile unor instituții din Moldova să fie echivalente cu cele ale unor instituții comunitare. De facto, implementarea DCFTA înseamnă că un produs aprobat în Moldova este acceptat fără alte verificări pe piața UE.

Î: Doar exportatorii sau cei care vor să exporte în UE vor fi vizati de AA/DCFTA?

Multe persoane consideră că AA/DCFTA nu îi va viza pentru că ei nu sunt implicați și nu doresc să fie implicați în comerțul cu UE. Totuși, un acord de liber schimb cuprinzător și legăturile mai apropiate cu UE vor viza toate sectoarele economiei și consumatorii, deoarece Moldova va prelua multe din legile și procedurile UE pentru a le aplica la nivel național.

Acest fapt va duce la un șir de beneficii pentru toate categoriile de întreprinzători din Moldova. În primul rând, vor fi stabilite legi și proceduri clare și transparente, similare cu cele aplicate în UE, respectiv existând un spațiu mai limitat pentru abuzuri neechitabile în cadrul sistemului, care amplifică costurile pentru afacerile legale. Mai mult decât atât, consumatorii din Moldova vor beneficia de standarde mai înalte de sănătate și siguranță, deoarece ei vor fi siguri de calitatea produselor expuse spre vânzare și de riscurile pe care le comportă acestea.

Î: Afacerea mea va beneficia de AA/DCFTA?

Trebuie să recunoaștem că, drept rezultat al DCFTA, vor fi învingători și învinși în mediul afacerilor din Moldova. Cu toate acestea, vor fi mai mulți învingători, decât învinși, în special printre afacerile mai dinamice și cele orientate spre dezvoltare.

Mai mult decât atât, Guvernul Republicii Moldova și sectorul privat trebuie să lucreze împreună pentru a identifica oportunități și a se asigura că, cel din urmă va beneficia de toate oportunitățile oferite de DCFTA – aceste beneficii nu vin în mod automat, de aceea antreprenorii din Moldova vor trebui să depună eforturi pentru a profita de avantajele acordului.

Î: Moldova va mai fi capabilă să se protejeze în fața concurenței neechitabile?

Deseori se consideră că prin semnarea DCFTA cu UE, Moldova va pierde o parte a "spațiului său de politici" și nu va mai fi capabilă să se protejeze de concurența neechitabilă. Nu este adevărat, Moldova va dispune de instrumente eficiente de protecție comercială, iar în cazuri de dumping, subvenții ilegale și revendicări frauduloase a originii, va putea apela la acestea în conformitate cu regulile OMC.

Î: După semnarea Acordului de Asociere, angajamentele Moldovei vor fi aplicate imediat?

Deseori se consideră că după semnarea Acordului, Moldova va fi nevoită să adopte imediat toate regulamentele UE, fapt care va genera costuri exorbitante pentru Guvernul Moldovei și pentru mediul de afaceri. Însă situația este diferită. DCFTA va fi implementat treptat, regulile ce se referă la mediul de afaceri modificându-se gradual pe parcursul unei perioade de timp de cel puțin 10 ani, iar pentru anumite sectoare și mai mult. De aceea, mediul de afaceri din Moldova va avea timp suficient să-și ajusteze și adapteze operațiunile înainte de a se supune noilor reguli.

Î. Abordarea UE față de agricultură este neadecvată?

Politica agricolă a UE este foarte complexă și acest fapt este reflectat în negocierile internaționale și bilaterale. Angajamentul UE în cadrul Acordului cu Moldova este de a liberaliza substanțial toate importurile de produse agricole și

alimentare. De aceea, de la data intrării în vigoare a Acordului, acesta propune 0% taxe vamale pentru majoritatea bunurilor și un acces îmbunătățit pe piață pentru restul bunurilor (cele mai sensibile), prin oferirea Moldovei a 0% taxe pentru anumite cantități de importuri, așa numitele Cote Tarifare (TRQ).

Î. DCFTA ar trebui să ofere Moldovei cele patru libertăți?

Scopul DCFTA este de a aduce Moldova cât mai aproape de piața internă europeană. Măsura în care aceasta se poate realiza va depinde de ambiția și capacitatea Moldovei de a realiza liberalizarea reciprocă și profundă prin aproximarea normativă cu acquis-ul UE în sectoarele preselectate. Cele patru libertăți (libertatea de circulație a bunurilor, serviciilor, capitalului și a persoanelor) își au pilonii în cadrul Pieței Interne UE. Circulația bunurilor, serviciilor, capitalului și a persoanelor este detaliată în cadrul DCFTA. Ceea ce ține de **mobilitatea persoanelor**, acest aspect este discutat în cadrul dialogului privind liberalizarea regimului de vize. **Mobilitatea lucrătorilor** rămâne o competență a statelor membre și a UE.

Î. UE dorește ca Moldova să se angajeze într-un proces costisitor de aproximare a legislației; ar trebui să fim recompensați pentru aceste eforturi?

Calea integrării Moldovei pe piața internă a UE implică eforturi considerabile, în particular în partea ce ține de armonizarea legislativă. În Moldova s-a demarat procesul de aplicare a reformelor interne, cu scopul de a se alinia standardelor UE. Compensarea acestor eforturi din partea UE se va produce prin deschiderea pieței interne pentru sectoarele în care au fost îndeplinite angajamente relevante privind alinierea legală și instituțională.

Este evident că și o anumită asistență tehnică și financiară va fi oferită pentru a susține Moldova în realizarea reformelor necesare.

DCFTA vs UNIUNEA VAMALĂ

Î: Nu ar fi mai avantajos din punct de vedere economic pentru Moldova să se integreze în Uniunea Vamală și să aibă mai puține cheltuieli decât în cazul AA/DCFTA cu UE?

Într-adevăr, Moldova are interese comerciale importante cu membrii Uniunii Vamale, în special cu Rusia. Intuitiv, acest motiv ar determina decizia de aderare la Uniunea Vamală.

Totuși, conform estimărilor inițiale, efectele comerciale și economice ale UV nu sunt evidente. Majoritatea cercetărilor arată că UV a creat foarte puține beneficii economice și relații comerciale noi. Acest fapt se explică prin acoperirea relativ limitată în cadrul UV a sectoarelor economice (energia este exclusă, la fel și serviciile). În plus, UV este acum axată în principal pe taxe, în timp ce pentru a genera efecte considerabile, este necesară și eliminarea așa numitelor bariere netarifare (reglementări, standarde).

Uniunea Vamală pare să aducă beneficii financiare imediate – cum ar fi prețul scăzut, promis, al gazelor pentru Moldova. Aceste aspecte sunt importante, dar nu sunt parte integrantă a competenței UV – prețurile la energie nu sunt acoperite de către Uniunea Vamală.

Este adevărat că AA/DCFTA prevede costuri mai mari, presupunând totodată un angajament serios din partea Moldovei în vederea implementării reformelor. Dar pe termen mediu, anume aceste reforme vor aduce cele mai multe avantaje, transformând economia țării în una mai competitivă, creînd condiții de concurență echitabilă atât pentru operatorii autohtoni, cât și pentru cei străini, datorită introducerii graduale a normelor și standardelor UE. Totodată, UE va oferi un acces semnificativ pe piața sa internă, aproape fără nici o restricție. DCFTA și UE vor oferi acces pe o piață mai mare (500 milioane de consumatori în

UE vs. 170 milioane în Uniunea Vamală) și mai previzibilă, cu o mai mare putere de cumpărare a consumatorilor.

De asemenea, DCFTA va contribui la îmbunătățirea mediului de afaceri din Moldova, asigurând tranziția de la «regulile sovietice ale jocului la cele europene» pe piața internă a Moldovei. Cu alte cuvinte, vorbim despre consolidarea statului de drept și garantarea oportunităților egale pentru investitori. Uniunea Europeană are un patrimoniu bogat de standarde comune în multe sectoare precum, calitatea alimentelor, sănătate, protecție socială, mediu, siguranță rutieră, mediul afacerilor, oportunități pentru tineri și altele. Cel mai important este că aceste standarde sunt implementate de facto și nu există doar la nivel declarativ.

Integrarea economică în UE reprezintă calea spre modernizare. Priviți progresul fostelor țări socialiste din Europa din ultimii 20 de ani. Marea majoritate a acestora sunt deja membre UE.

În final, Uniunea Vamală este stimulată de forțe politice și nu economice. Prin alăturarea la aceasta, Moldova va pierde puterea suverană de a decide pentru sine în privința politicilor comerciale și economice. Aceasta ar reprezenta un pas înapoi. Contrar UV, Acordul de Asociere cu UE oferă garanții legale și politice explicite privind suveranitatea, independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova.

Î: Poate oare Moldova adera la Uniunea Vamală și la AA/DCFTA cu UE?

Răspunsul este nu. Un membru al unei uniuni vamale nu poate avea o politică comercială independentă. Aderarea la UV ar însemna că Moldova transferă capacitatea sa de a fixa taxe și de a avea o politică comercială independentă, Comisiei Uniunii Vamale, unei structuri supranaționale stabilită de membrii uniunii. În această situație, abolirea taxelor negociate cu UE în contextul DCFTA, nu va mai fi posibilă și Moldova nu va fi capabilă să decidă asupra propriei politici comerciale.

În timp ce Zona de Liber Schimb doar reglementează tarifele și țara își păstrează suveranitatea asupra regimului comercial. De asemenea, Moldova nu va fi capabilă să reglementeze sectoare precum standardele alimentare sau standardele produselor tehnice care vor fi deja determinate de Comisia Uniunii Vamale. Moldova nu va putea armoniza standardele sale pentru produsele alimentare sau orice alt tip de standarde, simultan cu UE și cu Uniunea Vamală.

Î: Dar exemplul Turciei arată că a fi membrul unei Uniuni Vamale – în acest caz UE – nu împiedică semnarea acordului de liber schimb cu alte țări?

Corect – însă doar într-o anumită măsură. Turcia de facto poate semna acorduri de liber schimb cu alte țări cu care UE a semnat deja un asemenea acord ÎNAINTE de Turcia, cu condiția că aceasta negociază aceeași taxă pentru produsele acoperite de uniunea vamală dintre UE și Turcia – pentru a asigura că taxele externe ale uniunii vamale, inclusiv Turcia, sunt mereu aceleași față de toți partenerii comerciali.

Î: Moldova a semnat deja Acordul privind Zona de Liber Schimb din cadrul CSI. De ce acest fapt nu reprezintă o problemă?

Într-adevăr, Moldova participă deja în Zona de Liber Schimb CSI, având relații comerciale semnificative cu Rusia și cu alți membri ai CSI. Este logic ca Moldova să dorească să faciliteze aceste relații comerciale pe cât este posibil. De fapt, nu ar fi indicat pentru Moldova și contrar intereselor economice, să nu participe în relații comerciale mai libere cu partenerii din CSI.

Cu toate acestea, dintr-o perspectivă pur legală, acordurile de liber schimb pot coexista, deoarece fiecare participant este liber să continue implementarea propriei politici independente comerciale. UE (precum majoritatea țărilor din lume) are o varietate de acorduri de liber schimb cu partenerii săi.

Î: Vor exista oare probleme cu partenerul comercial tradițional - Rusia (și Kazakhstan și Belarus) odată ce Acordul DCFTA cu Moldova va intra în vigoare?

Nu, DCFTA în sine nu va crea obstacole pentru comerțul sau activitatea investițională cu Rusia. Orice argumente de acest gen au un caracter politic. UE și cele 28 de state membre au o relație dinamică și consolidată cu Rusia, care este acum guvernată de regulamentele OMC și de mecanismul acestuia de soluționare a litigiilor, valabil și în cazul Moldovei.

Î: Moldova nu ar trebui să se asocieze cu niciuna dintre cele două : UE și UV

Sigur, Moldova ar putea să decidă să-și continue calea actuală, nealiniindu-se la nici o structură. Probabil este rezonabil să spunem că aceasta ar fi o mare greșeală: Moldova ar pierde o mare oportunitate de a-și moderniza economia și de a face un pas înainte în poziția pe care o ocupă în lume.

Această alegere politică, strategică – pentru asocierea politică și integrarea economică cu UE, pentru modernizarea Moldovei în baza modelului UE – nu este compatibilă cu aderarea la Uniunea Vamală, ai cărei membri au confirmat obiectivul uniunii de a se dezvolta spre o Uniune Economică Eurasiatică. Atât UV, cât și DCFTA cu UE reprezintă procese economice de integrare profunde, care cer alinierea cadrului legal și a reglementărilor ce țin de comerț. Alegerea strategică făcută de Moldova (și de alte țări, precum Ucraina și Georgia), de a se integra economic în UE, nu ar mai fi compatibilă cu statutul de membru în Uniunea Vamală sau în viitoarea Uniune Economică Eurasiatică din motive legale și politice.

UE nu desconsideră meritele UV sau cele ale viitoarei Uniuni Economice Eurasiatice, salutând mereu schemele de integrare economică regională, atâta timp cât acestea respectă cerințele OMC, nu creează bariere în calea comerțului, iar statele pot deveni membre în baza unei alegeri voluntare. Statele însă

sunt cele care trebuie să decidă dacă doresc să se asocieze cu UE sau cu Uniunea Eurasiatică care tocmai se formează.

Î: Care sunt beneficiile resimțite de Kazahstan și Belarus după aderarea la Uniunea Vamală?

După trei ani în cadrul Uniunii Vamale ambele economii și populația s-au confruntat cu consecințe negative neprevăzute. Conform estimărilor experților, Kazahstanul își pierde rapid poziția în comerțul internațional, inclusiv cu partenerii UV. În comparație cu un deficit de 3,4 miliarde dolari SUA față de partenerii UV în 2011, suma a ajuns la 4,7 miliarde dolari SUA în primele șase luni ale anului 2012, în timp ce volumul comerțului cu partenerii scăzuse cu 4%. Un raport recent al Băncii Mondiale spune că rezultatul implementării taxelor externe comune în Kazahstan "costul bunurilor importate pentru companii și pentru consumatori a crescut și resursele au trecut în sectoare ineficiente de producție sub „umbrela” tarifară (în mediu, taxele vamale în Kazahstan s-au schimbat de la 5-7% spre modelul rusesc de 16%).

Cei mai afectați au fost producătorii locali care importă materie primă pentru producerea bunurilor. Situația a devenit absurdă: spre exemplu, parchetul laminat produs în Kazahstan cu echipament belgian este mult mai scump decât parchetul laminat importat din Belgia. Dar cel mai negativ rezultat al integrării Kazahstanului în UV este creșterea bruscă a prețurilor la produsele de uz cotidian, în pofida faptului că guvernul a implementat deja un sistem de reglementare a prețurilor. Din motiv că taxele vamale au crescut de trei până la patru ori (și de mai multe ori pentru automobile) au fost fixate prețuri de vânzare cu amănuntul pentru mai multe grupuri de bunuri de pe piața internă. Prețul pentru hrișcă a crescut de 2,5 ori, pentru carnea de vită cu 40% și carnea de oaie cu 33%. Prețurile la zahăr și combustibil s-au dublat.

Uniunea Vamală a afectat salariile reale cu 0,5%. Kazahstanul are mai puține relații comerciale cu restul lumii și mai multe cu Rusia, Belarus, ceea ce se observă în puținele tehnologii importate din țările UE sau altele mai avansate din punct de vedere tehnologic, ducându-se la o scădere a productivității pe termen lung.

În ceea ce privește Belarus, președintele Lucașenco a declarat că țara lui nu a beneficiat deloc de pe urma integrării în UV și a numit această entitate Euroasiatică inutilă. Investițiile directe în economia din Belarus au căzut de patru ori în 2012 comparativ cu 2011, deși ar fi trebuit să crească, urmând logica beneficiilor UV anunțate de Rusia. Pe parcursul lunilor ianuarie-noiembrie 2012, deficitul bugetar a fost de 1,1 miliarde dolari SUA. Deficitul comercial cu Rusia a crescut cu mai mult de 3 miliarde de dolari. Un mic surplus provenit din comerțul cu Kazahstanul este rezultatul scăderii importurilor din Kazahstan spre Belarus și nu al creșterii exporturilor belaruse. De fapt, dinamica pozitivă în comercializarea bunurilor "de calitate înaltă și ieftine" produse în Belarus, pe piețele partenerilor din uniune este mai mult rezultatul procesului de dumping, de devalorizare a monedei din Belarus, al combustibilului ieftin și al subvențiilor directe din Rusia, care nu pot dura la nesfârșit.

Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova

Adresa: str. 31 August 1989, 80, Chișinău, MD-2012,
Republica Moldova

Telefon: (373 22) 578205, Fax: (373 22) 232302,

Pagina electronică: www.mfa.gov.md, e-mail: secdep@mfa.md